

Hembygdsbladet

År 2019
Nr 3

Medlemsblad för Vikingstad Hembygdsförening.
Hemsida: hembygd.se/vikingstad
Kontakt: Rickard Fransson Tel 070 5225256
Ansvarig utgivare: Marianne Danielsson

Redaktörer:
Rickard Fransson
Anders Cedergren

Ordföranden har ordet:

Hej Alla.

Nu har vi redan hunnit in i augusti efter en mycket varm och regnfattig sommar. Ute på åkrarna har tröskorna börjat förädla skörden.

I hembygdsgården har vi haft en bra sommar. 25 maj hade vi utflykt till Vreta Klosters kyrka med guidning av vår medlem Alf Karlsson. Efteråt åkte vi till Maspelösa vedugnsbageri och drack kaffe och gjorde inköp.

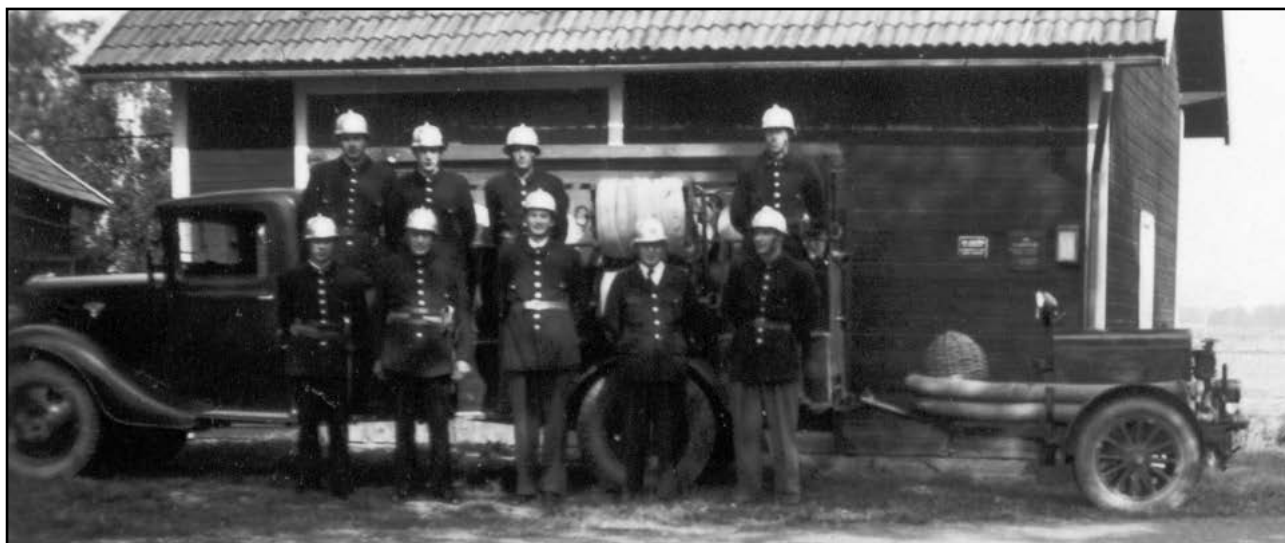
Det blev rekordpublik på hembygdsgården den 6 juni då Nationaldagen firades. Högtidstal och sång och musik av vår nye komminister Martin Wettin. Koralkören medverkade också.

Varje torsdag förmiddag, på sommarcafèet, har det kommit ganska mycket folk till hembygdsgården. En del har rest en längre bit ifrån och varit mycket intresserade av vår gamla fina Hembygdsgård. Det har även vid dessa tillfällen varit stor omsättning på vår loppmarknad.

Nu ser vi fram emot vår höstmarknad 21 september och planerar just nu för dess genomförande. Vi är också tacksamma om ni kan ställa upp med lite "arbetskraft" i föreningen.

Vi ses och hörs. Hälsningar Marianne

Den gamla bilden

För brandbilen var en Ford. Denna brandstation var belägen i korsningen nuvarande Mimergatan Folåsavägen där anslagstavlan numera finns. Brandstationen revs i början av -50 talet.

Brandkårens historia i Vikingstad.

1920 bildades Bankebergssortens frivilliga brandkår, initiativtagare var Axel Lundig, Gustav Petersson, Tot Johansson, Helmer Fors, A G Petersson, P Holm, Ernst Fritiofsson, Henning Karlsson, Sjögren, Albin Nilse, Ernst Kardell, Arvid Johansson, Ivar Andersson, David Samuelsson, Tage Andersson m fl. Till första brandchef valdes Helmer Fors.

Finansieringen skedde med hjälp av anslag från Vikingstad-Sjögestad-Rappestad socknar, Östgöta Brandstodsbolag, medlemsavgifter samt inkomster från årlig basar.

Första utrustningen bestod av motorspruta, slangar, hinkar och 2 st brandtrumpeter. Materialen förvarades i Gästgivaregårdens gamla stall. Vid utryckning lastades den på lastbil från Rydell & Fritiofssons bilverkstad. Första egna lastbilen köptes 1922 för 2 400 :- 1924 fick föreningen en tomt, belägen vid korsningen

Stationsgatan, nuvarande Mimergatan och Folåsavägen, av David Nilsson på Västergården. 1925 – 26 byggdes brandstation med slangtorn. Alarmering skedde till Ernst Kardell (grannfastigheten) , som med brandtrumpet kallade samman manskapet. Ersättning för brandman var 1 :- per övning, 1 :- per timme för eldbekämpning. 1928 installerades två st elljuspunkter i stationen till en kostnad av 72 :- 1939 inköptes den första riktiga brandbilen av märket Ford. Brandmännen satt öppet på båda sidorna av bilen. Norra Valkebo kommun köpte in en nyare brandbil, en International som sedan byttes till en modernare Scania av Linköpings brandförsvaret efter kommunsammanslagningen 1971. Stora bilen var fullt utrustad med 3000 l vatten i tanken och fullständig släck och rökdykarutrustning. Kåren utrustades också med en andrabil i slutet av 1970 talet. Bilen var av märket Unimog, fyrhjulsdriven, utrustad för bl.a. skogsbrand men hade endast 300 l vatten i tanken. 1952 övertog kommunen ansvaret för brandförsvaret och kåren fick namnet Norra Valkebo brandkår.

1954 invigdes ny brandstation vid Folåsavägen 5 med landshövding Hamilton i spetsen. Den gamla brandstationen revs, sedan byggdes där en Trafikkiosk med väntrum för bussresenärer. Trafikkiosken revs 2001. På platsen finns nu en lång anslagstavla. Från början av 70-talet är kåren en bibrandstation under Linköpings brandförsvaret.

Fram till 2014 var 16 brandmän anställda i 4 jourlag. Var fjärde vecka var det jour "brandvakt" och man larmades med tyfon på brandstationens torn och lite senare även via hemtelefonen. Vikingstad BF var bland de första med personsökare och det betydde att man kunde röra sig mera fritt. Sven Ekholm, en av brandmännen, konstruerade en sökare som fungerade bra.

I början på 1980 talet tillkom personsökare från Räddningstjänsten i Linköping. Räddningstjänsten i Vikingstad ändrades, pga. diverse uppsägningar, efter 2014 till 8 anställda om 4 jourlag dvs. 2 personer i varje lag. Brandmännen kör var sin "skåpbil" en större och en mindre som kallas FIP dvs. "första insats person". Bilarna är utrustade för olika släckningärenden och målade som brandbilar och har blåljus. Meningen är att de skall vara först på räddningsplatsen och förbereda för Räddningstjänsten Linköping. De deltidsanställda brandmännen har bilen med till sin huvudarbetsplats och kan därför "rycka ut" omedelbart.

Några bränder vi minns.

Yxnerum, skogsbrand 1975

Gismestads gårds ladugård

Björkeberg, boningshus 1982

Tolefors ladugård

Bergården, ladugård, där finns nu ladan med "bara tak"

Text från protokoll och av Lars-Gunnar Petersson.

Sparbanken som försvann:

Som källa har även använts "Tings- och rådhusinventeringen 1996-2007".

Kerstin Kolff- Sjögerud

Galoscher, äldre tiders skoskydd

Galoscher kan hållas blanka med några droppar matolja eller grädde och en torr mjuk yllepapp. Gamla galoscher blankas med skokräm och bli då betydligt snyggare. Galoscher behålla sin glans, om man, sedan de rengjorts med kallt vatten, gnider dem med en lapp doppad i glycerin samt gnider dem torra därefter. Glansen på galoscherna eller bottinerna bevaras genom att inte bara torka av dem med en trasa, utan även alltid tvätta dem med litet ljumt, svagt tvålsvatten. Då hålla de sig blanka tills de äro utslitna.

Galoscher skola precis passa till de skor, som de användas till, annars går de lättare sönder. De skola, om de äro smutsiga, avtvättas genast och ej stå till nästa dag så att smutsen torkat in. Den nöter nämligen.

Trasiga galoscher kan man laga själv med till hjälp av det här limreceptet: Man blandar 5 gram finskuren guttaperka, 20 gram finskuren kautschuk, 6 gram husbloss och minst 70 gram kolsvavla. Låt blandningen stå i en vidhalsad flaska på ljumt ställe; den omskakas då och då, tills ingredienserna äro lösta. Blir kittet för tjockt, tillsättes mer kolsvavla. Hålet lagas antingen med en gammal bit galosch eller en liten bit velocipedslang. Partierna kring det trasiga stället rengöres noga med kolsvavla eller terpentin.

Text från 2000 värdefulla råd i olika ämnen. Från 1947

Husbloss = Lim

Kolsvavla = Giftigt lösningsmedel

Gismestad Herrgård

Ligger i södra delen av Vikingstads församling. Där fanns många torp. På 1800-talets senare del fanns på gården 16 par oxar och till varje oxpar hörde i allmänhet en torpare som körkarl.

Dagsverkstorp:

Kalvhagen	8-10 tunnland	Ladugården revs på 1930-talet
Torpet	10 tunnland	Revs 1930
Varghagen	10 tunnland	Ladugården riven
Nystugan	10 tunnland	Riven efter 1950

Hjälmsäter arrendegård ca 20 tunnland. Såldes till Ingvar Drotz i Lilla Kolaryd 1977
Som dagsversktorpare skulle man jobba 3 dagar i veckan på herrgården.

I Torpets ladugård fanns plats för fyra kor, kalvar, ungdjur, svin, får och höns. Ett par oxar som användes till brukning av jorden och till transporter.

Det fanns 7 st Daglönarställen.

Hagen	Revs o flyttades till rävfarm i Vikingstad 1935
Björklund	Sommarhus
Petersberg	Sommarhus
Eriksberg	Åretruntbostad
Nysäter	Sommarhus
Källsäter	Rivet 1945
Granlund	Ladugården riven

Torpen Hjorthagen, Kohagen och Björkdungen hade rivits tidigare.

Hjälmsäter såldes 1977 till Ingvar Drotz. Det var arrendegård tidigare.

1903 kom från Krontallen i Skeda, till Torpet, Gustaf Leander Gillberg med hustru Hilma Josefina (f. Kax) och deras 7 barn. Den yngsta 3 månader gammal. Det var Einar som blev min svärfar.

Sen föddes 5 pojkar till så familjen bestod av tolv barn.

Gustaf var född i Kisa 1866 och dog 1925 i Gismestad.

Hilma var född i Horn 1870 och dog 1926 i Gismestad.

Gustaf fick namnet Gillberg efter morföräldrarna. Hans bröder hette Johansson och Grankvist.

Torpet brukade Gustaf till sin bortgång 1925, sen tog äldste sonen över. Han hette Linné. Det gick bara i tre år sedan dog även han. Hans hustru Alma fortsatte i 2 år med släktens hjälp, sen flyttade hon till Nystugan med sina 3 barn.

Einar bodde i Hagen 1925-1926, i Björklund 1926-1930, i Varghagen 1930-1934.
Sigurd bodde i Hagen 1926-1928
Oskar bodde i Hagen 1928-1935

Sista hälften av 1930-talet upphörde nog torparna. Fastigheterna blev bostäder till arbetarna på herrgården eller sommarbostäder.

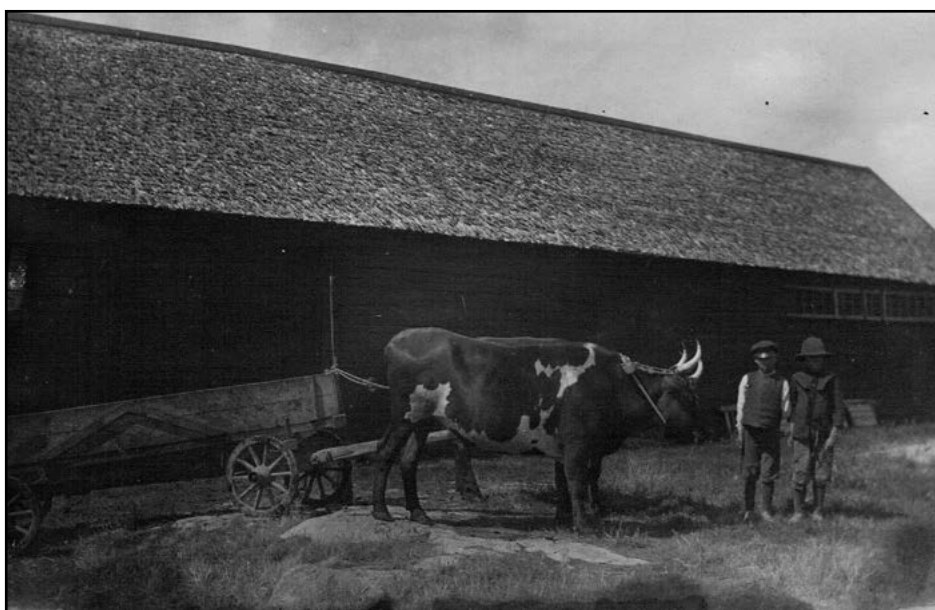
Det var slitsamt även för barnen för hundra år sen. Einar berättade att han som trettonåring var lilldräng i Dagstorp (nära Ulrika). Han fick gå hem på helgerna för att delta i konfirmationsundervisningen i Vikingstad. Det var mer än två mil.

Einar var trogen gården. Han blev rättare hos Claes Danielsson som var arrendator på Gismestad herrgård 1935–1950.

Vid pennan Ingrid Gillberg

Torpet i Gismestad.
På bilden syns från vänster:
Elving (1911-08-07 – 1980-03-06),
Einar (1903-01-12 – 1988-06-13),
Gustaf (1866-09-18 --1925-06-26,
Hilma (1870-03-27 – 1926-02-01),
Gunhild (1899-05-18--19xx-xx-xx)
Agda Gillberg (1898-02-12 – 19xx-
xx-xx)

Torpets ladugård. Framför står
Elving Gillberg (1911-08-07 –
1980-03-06) och Karl Gillberg
(1912-07-29-- 1993-09-14)

25 maj hade vi utflykt till Vreta Klosters kyrka med guidning av vår medlem Alf Karlsson. Efteråt åkte vi till Maspelösa vedugnsbageri och drack kaffe och gjorde inköp.

6 juni

Det blev rekordpublik på hembygdsgården den 6 juni då Nationaldagen firades. Högtidstal och sång och musik av vår nye komminister Martin Wettin. Koralkören medverkade också.

Höstmarknad

Vikingstad

Hembygdsgård

**Lördag
21
September**

Kl. 11.00 -15.00

Hantverkare & Knallar

Lotterier

Kaffeservering med våfflor

Nystekta kolbullar

Underhållning

Barnens hörna med hoppborg

Dragning på Gyrokofterlotteriet

Föreningens LOPPIS har marknadsöppet

**Populära
FRAZZES Band**

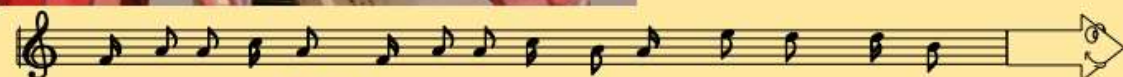
underhåller

kl. 12.00

och

kl. 13.00

VÄLKOMMEN!

Studieförbundet

Vikingstad Hembygdsförening

Vikingstads Hembygdsförening
Returadress Gunnar Månson, Torsgatan 14A
590 49 Vikingstad

Kommande aktiviteter i Vikingstads Hembygdsförening

18 aug kl 14.00 Friluftsgudstjänst

28 aug Byvandring. Vi gör ett besök på Brandstationen i Vikingstad kl 18.30. Anmälan till Lars-Gunnar eller Rickard

21 sept kl 11-15 Höstmarknad, en massa knallar och underhållning av Frazzes band.

Senaste nytt om aktiviteter med mera hittar du på föreningens hemsida hembygd.se/vikingstad

Hembygdsgården behöver ständigt underhållas på olika sätt. Då det sker främst med ideella krafter, önskar vi att få lite hjälp av er. Just nu målas det och så behöver vi byta ut en del panel på fasader och att laga puts o dyl. på trappan stora huset. Hör av dej till styrelsen om du kan hjälpa oss med underhåll av byggnaderna.

Vill du bli medlem i Hembygdsföreningen?

Medlemsavgiften är 120 kr/år, kontakta någon i styrelsen. Du som är medlem, värva gärna nya till föreningen. Vi vill se flera yngre medlemmar.

Hembygdsföreningen välkomnar alla som vill lära och värna om hembygden.

Vi reserverar oss för eventuella faktafel.

Meddela oss gärna om vad ni vill läsa eller om ni har något som ni vill att flera ska få läsa. Bilder uppskattas mycket, om vi kan få ta del av dem.

Manusstopp 2019 Nr 4 19 oktober

Färgfoto från Rickard Fransson.

Aktiviteter utföres i samarbete med Studieförbundet.

